

Retouradres Antwoordnummer 3061, 8000 WB Zwolle

10BE, CED, Nivre, DOG

5.1.2e @10be.nl

5.1.2e @ced.nl

5.1.2e @nivrecp.nl

5.1.2e @dog-ingenieurs.nl

Cascadeplein 10
9726 AD Groningen

Antwoordnummer 3061
8000 WB Zwolle

0800 44 44 111

5.1.2e @schadedoormijnbouw.nl

Datum 22 mei 2021

Betreft Nadere toelichting uitgangspunten beoordeling

Geachte heren 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Zoals eerder besproken, heeft het Instituut geconstateerd dat de rapporten zoals die op dit moment worden opgeleverd niet steeds voldoen aan kwaliteitsmaatstaven die daaraan moeten worden gesteld. Dit heeft een aantal oorzaken. In de eerste plaats heeft het Instituut geconstateerd dat de nulmeting onvoldoende uniform wordt uitgevoerd, waardoor er (grote) afwijkingen optreden in het aantal opgenomen schades tussen de verschillende bureaus en tussen individuele deskundigen. Op dit punt is in de afgelopen periode reeds actie ondernomen. In de tweede plaats ziet het Instituut – mede als gevolg van het voorgaande – dat ook de uniformiteit van de beoordelingen onvoldoende is geborgd. Hiermee zijn de opgeleverde adviesrapporten in te grote mate afhankelijk van de persoon van de deskundige. Ten derde wordt in de adviesrapporten in tamelijk veel gevallen onvoldoende rekening gehouden met de ter plaatse opgetreden bodembeweging en de waarschijnlijkheid dat die van invloed is geweest op de geconstateerde schade. Dit lijkt er in het bijzonder toe te leiden dat de ontstane mijnbouwschade in het verleden met regelmaat is overschat. Na analyse en gesprekken met de expertisebureaus werd duidelijk dat het beoordelingskader dat het IMG hanteerde, soms veel ruimte voor interpretatie overliet.

Teneinde de laatste twee hiervoor geformuleerde oorzaken op korte termijn te adresseren, ziet het Instituut aanleiding om hierbij een nadere toelichting te geven op de wijze waarop het bewijsvermoeden juridisch moet worden toegepast en hoe de stand van de wetenschap met betrekking de invloed van bodembeweging op gebouwschade daarbij kan worden betrokken. Deze toelichting dient hiermee als een precisering van de werkinstructie zoals het Instituut die reeds na adaptatie van het paneladvies heeft geformuleerd in de praktische uitwerking.

Samengevat weergegeven, geeft het Instituut hierbij de volgende inzichten mee:

- In de eerste plaats dient helderheid te bestaan over welke schades naar hun aard redelijkerwijs niet aangemerkt kunnen worden als mijnbouwschade, zoals ook benoemd in het paneladvies. In mijn brief aan u van 4 juni 2019 heb ik uw bureaus reeds uitgenodigd om mij te adviseren over welke schades – naast de schades die reeds in het paneladvies waren genoemd (verkleuring/etc.) – naar hun aard redelijkerwijs niet door mijnbouw kunnen zijn ontstaan. Het Instituut heeft tot op heden echter geen advies op dit onderwerp van u mogen ontvangen, terwijl er met regelmaat schades worden beoordeeld die naar hun aard niet door mijnbouw kunnen zijn veroorzaakt. Ik noem bijvoorbeeld lekkende beglazing waarbij een vervorming ontbreekt of het doorbuigen van diverse materialen. De lijst met typen schades waarbij dit speelt dient daarom nu – met het oog op uniformiteit – te worden geactualiseerd.

- In de tweede plaats benadrukt het Instituut nogmaals het belang dat – als een schade redelijkerwijs mijnbouwschade kan zijn – het op de weg van de deskundige ligt om te beoordelen of er wellicht een autonome oorzaak voor de schade bestaat. Bouwkundig ligt het vanzelfsprekend op de weg van de bureaus om dit criterium kwalitatief hoogwaardig én op een eenduidige manier, binnen de bureaus en tussen de bureaus, toe te passen in individuele dossiers. Simpel gezegd moet iedere deskundige een gelijksoortige schade ook op een gelijke manier beoordelen. Het Instituut zal dit in de komende periode ook nauwgezet gaan toetsen. Het is van groot belang dat alle bureaus op dit onderwerp zo spoedig mogelijk een kwaliteits- en uniformiteitsslag maken.
- Ten derde geeft het Instituut hierbij nadere toelichting op hoe de kans op schade door bodembeweging juridisch dient te worden gewogen. In de kern genomen komt dit erop neer dat als er voor een schade een andere autonome oorzaak bestaat én de invloed van bodembeweging op die schade niet aannemelijk is, daarmee het bewijsvermoeden is ontzenuwd. Dit aspect vormt de hiervoor bedoelde precisering van het beleid van het Instituut zoals dat tot heden bestond, inhoudende dat de opgetreden trillingssnelheden *ondersteunend* van belang zijn. Om te waarborgen dat dit laatste vanaf heden op een uniforme manier wordt toegepast door de bureaus, zal het Instituut hierbij weergeven wat de laatste stand van de wetenschap is voor wat betreft de aannemelijkheid van invloed van bodembeweging en hoe dit kan meewegen in de beoordeling:
 - o Voor wat betreft de directe effecten van bodemdaling uit het Groningenveld of diepe bodemdaling of -stijging door de exploitatie van de gasopslag Norg, geldt op basis van het onderzoek van TU Delft en TNO uit 2021 dat geen schade kan ontstaan aan gebouwen. Het Instituut volgt dit advies.
 - o Voor wat betreft de indirecte effecten van bodemdaling wordt het Instituut nader geadviseerd door Deltares. Dit advies zal duidelijk maken op welke specifieke locaties rekening gehouden moet worden met dit effect én hoe dat in voorkomend geval moet worden beoordeeld. Het Instituut verwacht hierop in de komende twee maanden meer inzicht te kunnen geven.
 - o Voor wat betreft de invloed van trillingen door aardbevingen op de ondiepe bodem en de mogelijkheid dat daardoor zettingsschades optreden, beschouwt het Instituut het advies van ir. Van Staalduinen van december 2020 als de meest actuele stand van de wetenschap, waaronder de in dat advies genoemde grenswaarden.
 - o Voor wat de mogelijkheid van schade door trillingen door aardbevingen op niet-zettingsschades, neemt het Instituut de grenswaarden zoals geformuleerd in de SBR Trillingsrichtlijn A tot uitgangspunt. Het Instituut acht het echter wel aangewezen om op de in deze richtlijn geformuleerde grenswaarden een veiligheidsfactor toe te passen van 1,5. Met deze veiligheidsfactor worden onzekerheden zoals met betrekking tot de berekeningsmethodiek van de trillingssnelheid (w.o. het opslingereffect), de mogelijkheid van triggerwerking én van verergering ondervangen. De SBR Trillingsrichtlijn A gaat uit van grenswaarden van 3 mm/s voor gevoelige objecten en 5 mm/s voor niet gevoelige objecten. Na toepassing van de veiligheidsfactor komen deze waarden uit op 2 mm/s en 3,3 mm/s. Als deze waarden worden omgerekend naar een overschrijdingskans van 1%, conform de methodiek van Bommer e.a. uit 2019, in plaats van de 25% overschrijdingskans die in het kader van de SBR Trillingsrichtlijn A dient te worden toegepast, komen deze grenswaarden daarmee op 5 mm/s en 8,5 mm/s. Indien deze grenswaarden niet worden gehaald is de kans op schade volgens de SBR Trillingsrichtlijn A – evenals volgens het onderzoek van de TU Delft uit 2018 – dus ruimschoots kleiner dan 1%. Het Instituut acht het in voorkomend geval in elk geval niet aannemelijk dat – als er een autonome oorzaak is – de schade toch is ontstaan of verergerd door bodembeweging.

Indien voor het ontstaan van de schade dus een andere autonome oorzaak bestaat én de invloed van bodembeweging met inachtneming van voorgaande wetenschappelijk inzichten niet aannemelijk is te noemen, dan is volgens het Instituut het bewijsvermoeden weerlegd. Mogelijk ten overvloede merk ik op dat het feit dat invloed van trillingen onaannemelijk is, nog steeds niet gebruikt mag worden om aan te nemen dat er voor schade wel een autonome oorzaak aanwezig móet zijn.

Het Instituut heeft de hiervoor bedoelde juridische uitgangspunten, tezamen met de voorhanden zijnde wetenschappelijk inzichten omtrent seismologie, in onderlinge samenhang opgenomen in het aan u verstrekte beoordelingsschema. Dit beoordelingsschema geldt voor het Instituut op dit moment daarmee als de meest actuele stand van de juridische en seismologische wetenschap op dit onderwerp voor standaardsituaties.

Het Instituut zal de uitgangspunten voor dit schema ook opnemen in de werkinstructie voor de deskundigen, zoals opgenomen in de Praktische Uitwerking. Vanaf 1 juli, zal de toepassing daarvan ook worden getoetst door het Instituut in het kader van First Time Right (FTR). Mijn medewerkers zullen nader toelichten op welke manier deze toetsing zal worden vormgegeven.

Tot slot het volgende. Het staat een deskundige vanzelfsprekend vrij om in zijn advisering van dit schema af te wijken, indien daar in de omstandigheden van dat specifieke geval aanleiding toe bestaat (bijv. in het geval van bijzondere objecten, zeer slechte staat van onderhoud, etc.). Het Instituut verlangt in voorkomend geval wel van de deskundige dat hij deze keuze motiveert, zodat aan de hand daarvan ook kan worden toegezien op de kwaliteit van het betreffende advies. De hiervoor gegeven toelichting beoogt dan ook op geen enkele manier om af te doen aan de *verantwoordelijkheid én de vrijheid* van de onafhankelijke deskundigen om in de dossiers die aan hen zijn toebedeeld, naar eer en geweten en naar beste weten en kunnen te adviseren. Het strekt er wel toe dat de huidige stand van de wetenschap door alle deskundigen op een uniforme manier worden toegepast.

Indien u behoefte heeft op een nadere toelichting of indien er het oordeel van uw bureau aanleiding bestaat om de hiervoor bedoelde uitgangspunten aan te passen, dan verneem ik dat dat graag zo spoedig mogelijk. Het is in het belang van de Groninger dat de kwaliteit en uniformiteit van de beoordelingen zo spoedig mogelijk wordt gewaarborgd.

Met vriendelijke groet,

S.C.J.J. (Bas) Kortmann
voorzitter bestuur
Instituut Mijnbouwschade Groningen